

sitrap

April 2009, jaargang 9, nr. 2

Evaluatie brand Klimopweg

Trots op de Jan

Praten in dezelfde taal met dezelfde informatie

Offensieve buitenaanval met de Coldcutter

Behulpzaam Deskundig Daadkrachtig

INHOUD

De commandant aan het woord 3

“Er ligt een vliegtuig
naast de A9” 4

Evaluatie brand Klimopweg:
Voorspelbaarheid troef 7

Ome Ed 8

Trots op de Jan 9

Praten in dezelfde taal
met dezelfde informatie 12

Offensieve buitenaanval
met de Coldcutter 14

Van kazerne naar Resultaat-
verantwoordelijke Eenheid
De weg er naartoe 16

Evaluatie oefening Hoog Water 17

Grenzeloos blussen 18

Door de bril van...
Wim Bermond 20

Colofon

Sitrap is een uitgave van
Brandweer Amsterdam-Amstelland en
wordt verspreid onder alle
personeelsleden en relaties.

Oplage:
2.000

Hoofd- / eindredactie:
Annette de Wolde

Aan dit blad werkten mee:
Lotte Dijkstra
Gerard Koppers
Jeroen Nan
Marga Olijkan
Ed Oomes
Valery Ormskerk

Vormgeving:
Brink & de Hoop,
Amsterdam

Druk:
Drukkerij De Bink,
Leiden

Foto cover:
Mensen in Amsterdam, foto Henk Brink

Redactieadres:
Weesperzijde 99,
1091 EL Amsterdam
Telefoon: (020) 555 66 21
Fax: (020) 555 68 63
E-mail:
sitrap@brandweeraa.nl

Niets uit deze uitgave mag worden veelevoudigd,
opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbe-
stand of kenbaar gemaakt, in enige vorm of op
enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door
fotokopieën, opnamen of enige andere manier,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van
de uitgever.

Kopij volgende nummer 10 mei 2009

©2009 Brandweer Amsterdam-Amstelland

DE COMMANDANT AAN HET WOORD

Een mens is nooit uitgeleerd. Iedereen leert iedere dag weer iets nieuws. Over de wereld, het leven of jezelf. Dat maakt je sterker en beter in staat om met bepaalde situaties om te gaan. Voor een organisatie is dat niet anders. Ook daar wordt elke dag geleerd. Binnen Brandweer Amsterdam-Amstelland is de 'lerende organisatie' een speerpunt. Ik kijk dan ook met belangstelling uit naar de evaluatie van RADAR. De punten uit het verslag van die grote oefening, waarin de hele rampenbestrijdingsorganisatie tegen het licht is gehouden, moeten we niet zien als kritiek op ons optreden, maar als leerpunten waarmee we de kwaliteit van ons werk kunnen verbeteren.

In deze Sitrap leest u de belangrijkste punten uit evaluaties van zowel de grote brand aan de Klimopweg als van de oefening Hoog Water, beide uit 2008. Ik vind het belangrijk om verbeterpunten met elkaar te delen. Evaluaties worden niet voor niets gemaakt. De belangrijkste houding bij evaluaties moet open zijn. Pas als je er zelf voor open staat dat dingen beter kunnen, kun je er ook echt iets van leren. Als brandweerkorpsen in Nederland moeten we evaluaties niet voor onszelf houden. Ik ben er dan ook verheugd dat de lessen die zijn

getrokken na de verschrikkelijke brand in De Punt landelijk worden besproken. Het geeft de positieve verandering in brandweerland aan. We worden ons steeds meer bewust van het belang van kennisdelen. Keken brandweerkorpsen vroeger vaak niet verder dan de eigen gemeentegrens, de laatste jaren gaat het besef van 'Brandweer Nederland' steeds meer leven. Niet alleen qua incidentevaluaties, maar ook op bijvoorbeeld het gebied van innovatie wordt steeds vaker samengewerkt. Zo trekken Brandweer Amsterdam-Amstelland en Brandweer Rotterdam-Rijnmond gezamenlijk op om de 'Cold Cutter' te beproeven.

Wielen zijn er niet om steeds opnieuw uitgevonden te worden, maar ze zijn er om de brandweer soepel de toekomst in te rollen. Door goed met elkaar samen te werken en vooral door van onszelf én elkaar te leren, geven we ook intern invulling aan de landelijke kernwaarden Behulpzaam, Deskundig, Daadkrachtig. En zo worden we als mens en als organisatie steeds weer een stukje sterker.

Caroline van de Wiel
Commandant Brandweer Amsterdam-Amstelland

Peloton Brandweer Amsterdam-Amstelland ingezet bij vliegtuigongeluk

“Er ligt een vliegtuig naast de A9”

Foto: Ronald Dirksen

Chris Ekelschot werkt al 23 jaar als vrijwilliger op kazerne Uithoorn. Naast zijn werkzaamheden als brandweerman heeft hij een eigen schildersbedrijf. Chris is een van de mensen die werd opgeroepen na het neerstorten van het vliegtuig van Turkish Airlines op 25 februari.

Chris Ekelschot, als vrijwilliger werkzaam op kazerne Uithoorn

Het neergestorte vliegtuig van Turkish Airlines

Door: Marga Olijkan

“Ik was hier in de buurt aan het behangen. Omdat wij geen ‘hard piket’ hebben, heb ik altijd mijn pieper bij me. En die ging af, om 10.32 uur precies. We hadden die week verschillende keren loos alarm gehad, dus ik dacht in eerste instantie: Daar gaan we weer. Maar in het scherm zag ik: Interregionale bijstand, Lampinistenstraat, Uitgangstelling A. Dan kunnen er twee dingen aan de hand zijn: óf er is een vliegtuig neergestort óf het is een oefening. Je denkt als eerste aan een oefening; dat een vliegtuig is neergestort, is zo onwerkelijk. Ik heb mijn behangklus gelaten voor wat hij was, ben als een haas naar de kazerne gegaan en heb me omgekleed. Geen van mijn collega’s wist nog iets, totdat een van ons gebeld werd door iemand van zijn werk: “Er ligt een vliegtuig naast de A9”. Op zo’n moment giert de

adrenaline door je lijf. We hebben hier in de regio wel wat gehad, maar een vliegtuig, nee. We wachtten tot we met zijn zessen waren en gingen naar de verzamelplaats van het peloton.

Het moment dat we aankwamen op Schiphol viel me op dat alles al gigantisch goed geregeld was; zo had de marechaussee wegen afgesloten en voor bewegwijzering gezorgd. Op het platform aangekomen wachtten we tot we contact hadden met onze officier van dienst, Wilfred van Randwijk, hij was op dat moment pelotonscommandant. Een geel autootje van Schiphol ging ons vervolgens voor over de landingsbanen, waar overal vliegtuigen stilstonden. Van het neergestorte vliegtuig nog geen spoor. Aan het eind van de polderbaan gingen we een smal weggetje op, onder de snelweg door een nog smaller paadje op en toen ineens, boem, zagen we hem liggen. Het was een gekkenhuis met ambulances en blusvoertuigen die aan en af reden. Uithoorn en Aalsmeer werden ingezet om een brug te bouwen. Aangezien ik chauffeur was, maar natuurlijk

graag mijn handen uit de mouwen wilde steken, hielp ik met het bouwen van een van de twee noodhospitelen. Daar werden al snel de eerste slachtoffers binnengebracht. Hoewel ik wel wat gewend ben, greep de shocktoestand waarin de meeste slachtoffers verkeerden mij enorm aan. Ze hadden een wezenloze blik in hun ogen en reageerden nergens op. Andere slachtoffers waren onwerkelijk vrolijk, opgelucht omdat zij het ongeluk hadden overleefd. Nadat in het noodhospitaal eerste hulp werd verleend, werden zij met ambulances naar een ziekenhuis vervoerd. Toen alle slachtoffers weg waren, hebben we alles weer afgebroken en geholpen met het verspreiden van aangeleverde spullen voor de hulpverleners.”

“Wat me behalve de toestand van de slachtoffers erg is bijgebleven, is dat alles super draaide. Als wij onze pelotonscommandant wat vroegen, dan regelde hij het. Hij had behalve zijn eigen kazerne Aalsmeer de kazernes Amstelveen, Ouderkerk en Uithoorn onder zich en het liep als een trein.”

Werken als vrijwilliger

Kazerne Uithoorn telde in 2008 230 uitrukken. Ter vergelijking: 1985, het jaar dat Chris bij de brandweer begon, was met 67 uitrukken een topjaar. Vroeger was de eerste en de derde woensdagavond van de maand voor de brandweer, nu oefenen de vrijwilligers wekelijks. En daar komen de grootschalige oefeningen van de Interregionale Compagnie nog bij. Chris: “Vooral met kleine kinderen is het werken als vrijwilliger voor de brandweer zwaar. Je moet je oefenkaarten halen en veel cursussen volgen. Maar ja, voor iedereen die hier rondloopt is het een hobby.”

Interregionale Brandweercompagnie

De Interregionale Brandweercompagnie Kennemerland–Amsterdam-Amstelland bestaat sinds 1 januari 2008. Hierin werken Brandweer Kennemerland en Brandweer Amsterdam-Amstelland samen aan de veiligheid op en rond Schiphol. Ook kan de compagnie worden ingezet bij grote incidenten in een van beide regio's.

De compagnie wordt gevormd door twee brandweerpelotons en een ondersteuningspeloton, dat onder meer zorgt voor voedsel voor de hulpverleningsdiensten en brandstofvoorrading.

Het brandweerpeloton van Amsterdam-Amstelland bestaat uit blusvoertuigen van de kazernes Aalsmeer, Amstelveen, Ouderkerk aan de Amstel en Uithoorn.

De Interregionale Brandweercompagnie oefent meerdere malen per jaar, waarvan een keer per jaar op Schiphol.

Foto: Fred Niënaber

Tijdens een oefening van de Interregionale Brandweercompagnie

Evaluatie brand Klimopweg: voorspelbaarheid troef

Foto: Ronald Dirlessen

Gigantische rookwolken dreven vanaf de brand de nabijgelegen woonwijken in. Dat gaf aanleiding tot een grootscheepse ontruiming.

Eind februari presenteerde de begeleidingscommissie brand Klimopweg zijn evaluatierapport. We hebben het hierbij niet over hoe de brand precies verlopen en geblust is, maar meer over de organisatie van de leiding over het incident.

Door: Gerard Koppers

GRIP3 = evalueren

De brand op de Klimopweg vorig jaar juni werd uiteindelijk opgeschaald tot GRIP3. Dat betekent dat er niet alleen veel 'troepen in het veld' gemobiliseerd zijn, maar ook een grote organisatie van de hogere legerleiding opgetuigd werd. In de ochtend voor de brand was er al een grote multidisciplinaire oefening in en rond het IJ gehouden, maar wat er 's middags gebeurde was natuurlijk levensecht. Burgemeester Cohen vond na afloop dat het beslist de moeite waard was om het incident te evalueren. Daarvoor werd een interne begeleidingscommissie in het leven geroepen onder leiding van burgemeester Van Zanen van Amstelveen. Verder bestond de commissie uit mevrouw Smeels van het Veiligheidsbureau en de heren Damkat van de Politie, Van der Wal van de

GHOR (Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen), Jonkmans van Brandweer Amsterdam-Amstelland en De Jong van het Openbaar Ministerie in Amsterdam. Ze werden ondersteund door de heren Zaal en Rozendal van Twynstra Gudde.

Vraagstelling

De hoofdvraag was: "Hoe verliep de leiding en coördinatie van en tussen CoPI, OT en BT (Coördinatie-team plaats incident, Operationeel team en Beleids-team) tijdens en in de afhandeling van het incident?". De bedoeling was vooral om te leren voor de toekomst. Net als bij evaluaties van oefeningen kwamen er een aantal interessante bevindingen bovendien, maar ze werden nu door de praktijk nog eens extra sterk onderbouwd. De op- en afschaling had - achteraf - anders en duidelijker gekund, grootschalige ontruiming met ademluchtbescherming zijn nog steeds een knelpunt, de rolverdeling tussen deskundigen op het gebied van gevaarlijke stoffen kan duidelijker en de registratie en beeldvorming over slachtoffers zijn voor verbetering vatbaar. Ook het delen en op de juiste tijd op de juiste plaats krijgen van informatie bleek nog steeds niet altijd optimaal te verlopen, waardoor CoPI, OT en BT soms langs elkaar heen werkten.

Voorspelbaarheid

De evaluatie leek - niet verrassend - veel op die van vele oefeningen; wat voorspelbaar goed moest gaan, ging goed en wat voorspelbaar moeizaam moest gaan, ging moeizaam. Daarmee werd in ieder geval duidelijk dat de oefeningen best realistisch en goed doordacht zijn geweest. Bij deze brand bleek ook dat de regie op de externe communicatie professioneel ter hand genomen moet worden. Communicatie zou meer vanuit de praktijk verzorgd moeten worden. Ook bij deze brand en tijdens de evaluatie bleek het belang van goede verslaglegging en duidelijk werd ook dat het belangrijk is dat informatie van de Dienst Persoonsgegevens snel beschikbaar komt. Een van de belangrijke eye-openers was dat de zelfredzaamheid van de bevolking inderdaad zo groot was als door wetenschappers al werd beweerd. Over het algemeen bleek dat men zijn eigen evacuatie en

onderbrenging aardig kon organiseren. Ook bleek dat de RIVM-metingen weliswaar prima onderzoeksadvisen opleverden, maar dat die minder geschikt zijn voor het operationele beslissen.

Evaluatie

Tenslotte bepleit de commissie dat na elk GRIP-incident de functionarissen in de verschillende besluitvormingsteams zoveel mogelijk zelf betrokken worden bij de evaluatie. Bij de GRIP1- en 2-incidenten zouden de teams bij elkaar moeten gaan zitten voor de evaluatie, zodat meteen duidelijk wordt wat er van de wederzijdse verwachtingen is waargemaakt. Voor de evaluatie van incidenten vanaf GRIP3, waarbij per definitie meer mensen betrokken zijn, moet er een kortere doorlooptijd worden bereikt door bijvoorbeeld een beknopt draaiboek. De evaluatie toont maar weer aan dat goede evaluatie belangrijk is!

Foto: KLPD

Foto: Gerard Koppers

Nog wekenlang bepaalde de verwrongen ruïne van het complex het beeld van de kruising Floraweg/Klaprozenweg. Onderzoek naar de oorzaak was de reden daarvoor.

Mede dankzij de waarnemingen vanuit de lucht kon een redelijke inschatting gemaakt worden van het te ontruimen gebied.

Het valt meestal niet zo op, maar soms kent incidentbestrijding een groot aantal dilemma's. Vooral bij incidenten die nauwelijks voorkomen en waar in het begin weinig informatie voor handen is, dienen zich lastige keuzes aan. Keuzes die in een split second gemaakt moeten worden en waar nauwelijks routine in is, dus terugvallen op herkenning is er even niet bij. Dan komt het aan op koppie koel houden. En op goede opleiding en oefening. Onlangs was er in de regio Kennemerland zo'n incident. Een korte impressie.

Alarmering

Op grond van de luchtvaartwet is Schiphol verplicht een eigen alarmeringscentrale te hebben, Regiecentrum (RC) genaamd. De RC is via de alarmtelefoon verbonden met de Luchtverkeersleiding (LVNL), de drie brandweerkazernes en het havendienstkantoor. Zodra één van de partijen de alarmtelefoon trekt, kan de rest via de omroep in het gebouw meeluisteren. En zo zaten wij op 25 februari in overleg toen opeens de alarmtelefoon ging. Het overleg stokte om mee te luisteren, onderstaande conversatie is niet letterlijk zo gegaan maar een weergave uit de geheugenresten van uw columnist: "Toren hier, we zijn er één kwijt". Regiecentrum antwoordt: "Wat zijn jullie kwijt"?

Dilemma's

"Hij is van de radar". "Van de radar"? "Ja, hij is weg". En toen brak de Airside Operational Manager (AOM, de operationele manager van de havendienst) op het gesprek in: "AOM hier, het is VOS 6, Uitgangstelling Alfa en het vliegverkeer is bevroren". In één klap was de werkelijkheid veranderd. We hadden een vliegtuigcrash, we wisten alleen nog niet waar.

Uitruk

Buiten was niets te zien. Geen rookkolom, geen vuurhaard, niets. Groep Vijfhuizen, één van de drie brandweerkazernes met drie crashtenders op Schiphol, reed de Polderbaan af. Nog steeds was er geen teken van een vliegtuig, waarop Vijfhuizen besloot het terrein af te gaan. Richting de aanvliegeroute, misschien zou hij ergens voor de baan liggen, maar waar? Voor de ringvaart of er achter? Uiteindelijk besloot Vijfhuizen aan te rijden via de A9, daarmee konden beide zijden van de ringvaart benaderd worden. Ondertussen was de tweede groep, van Post Sloten, bij het geopende hek aangekomen. Daar besloten ze te blijven staan. Misschien zou het vliegtuig nog terug komen, dan was er dekking nodig op de luchthaven. Maar misschien zou Vijfhuizen zich vast rijden, dan konden zij een andere route nemen. Op dat moment kwam er bericht van Vijfhuizen. "Hij ligt aan deze kant van de ringvaart, vanuit Alkmaar gezien links naast de A9, geen brand, er lopen mensen om heen". De crash was bevestigd.

Ter plaatse

Drie crashtenders is drie keer 40 ton en drie keer 13 meter. Op het maaiveld is het dan goed opletten wat je doet, hoe je aanrijdt, dat je er niemand onder krijgt. Vijfhuizen komt als eerste brandweereenheid aan. Nog steeds geen brand, wel veel mensen in het veld. Ze besluiten één crashtender de bagger in te

sturen. Zonder veel problemen nadert het voertuig de crashsite. Onmiddellijk starten ze de verkenning, naar kerosinelekkages, mogelijke ontstekingsbronnen, gevaarlijke stoffen uit de lading. Het veilig stellen van de site heeft absolute prioriteit. En dat brengt ze in een groot dilemma. Ze moeten de slachtoffers die hen aanspreken negeren, ze mogen niet ingaan op individuele lopende gevallen als er 135 mensen bij het incident betrokken zijn. Want de regel is: overleefbare situatie creëren, zelfredzaamheid ondersteunen en daarna bevrijden. Maar het betekent wel dat ze tegen hun menselijke intuïtie in moeten gaan: niet in gesprek met slachtoffers die om hulp vragen, maar ze vriendelijk doch vastberaden opzij zetten.

Bevrijding

Nadat de site gestabiliseerd was kon de bevrijding van beknelde slachtoffers in het vliegtuig beginnen. Inmiddels was ook brandweer Hoofddorp gearriveerd met meer dan voldoende redgereedschap. En daar deed zich een nieuw dilemma voor: op grond van opleiding en oefening zou er nu een triage moeten plaatsvinden die de prioritering van de bevrijding stuurt. Maar dat bleek onbegonnen werk. Er was één grote berg met inventaris, slachtoffers en bagage ontstaan, die slechts tot één manier van werken kon leiden, ongeacht de uitkomst van de triage: boven op beginnen om onder aan te eindigen. Deze praktische manier van werken tekende uiteindelijk ook de samenwerking tussen alle disciplines. Als het niet kan zoals het moet, dan moet het maar zoals het kan. Met respect voor elkaars kunde en expertise kon de weg worden gekozen van de snelste oplossing. We waren toen pas een dikke 15 minuten op weg.

Uiteindelijk bleef er nog één dilemma over. Schrijf ik er een column over of niet?

Trots op de Jan

Na een drijvende stoomspuit uit 1875 en een blusboot uit 1930 is de Jan van der Heijde III het derde blusvaartuig van Brandweer Amsterdam-Amstelland dat vernoemd is naar generaal-brandmeester Jan van der Heijden, uitvinder van de brandspuit. Met een straal die 'bij ideale omstandigheden een hoogte van 120 meter wel haalt', levert de boot 16.000 tot 20.000 liter per minuut. "Daarmee spuit je in vier minuten een olympisch zwembad vol."

Door: Lotte Dijkstra

De 'Jan III', gebouwd in 1983, werd aanvankelijk bemand door de beroepsbrandweer en had zijn ligplaats bij kazerne Willem. In januari 2005 werd de boot overgedragen aan het vrijwillige korps Landelijk Noord. Tot die tijd was er nog niemand op de kazerne bevoegd om de boot in te zetten bij incidenten. Na het behalen van het niveau van hoofdbrandwacht plus, het vaarbewijs één en twee én het in korte tijd afronden van de uitgebreide opleiding om de boot te kunnen varen, gebruiken en onderhouden, zijn er op dit moment zes mensen die naast het piket voor de autospuit ook piket draaien voor de blusboot. Daarnaast zijn er nog drie mensen in opleiding.

Aad van Zanten is kazernemanager van Landelijk Noord, Frank Vanderbussche is schipper en instructeur op de Jan. Zij vertellen: "De Jan van der Heijde III kan eigenlijk alles. Hij is 1,45 meter diep, de grachten minstens 1,5 meter, dus hij komt overal. Er is ook maar één brug in de hele stad waar we niet onderdoor kunnen. De boot kan ingezet worden om te blussen, maar ook voor de grootwatervoorziening voor autospuiten. Daarnaast wordt 'de Jan' gebruikt als duikplatform en om te assisteren bij waterongevallen. Er zit zelfs detectie-apparatuur op voor gevaarlijke stoffen én de boot kan door brand heen varen; hij heeft een ringleiding waarmee hij zichzelf tegen de vlammen beschermt. Het is een prachtboot."

De bemanning rukt graag uit met de boot, en is tijdens de vaste oriëntatierondes door de belangrijkste delen van de stad trots op 'de Jan'. "Je kunt deze boot zien als een heel mooie vrouw waar je mee op stap gaat. Maar ze is toe aan een facelift. Als je naar de boot kijkt, zie je 25 jaar achterstallig onderhoud. Toch is de Jan van der Heijde III een prachtboot, het is een van de paradepaardjes van de brandweer. Als we voor iedere foto die van de boot gemaakt wordt, een euro zouden krijgen, zouden we de 750.000 euro die nodig is voor deze facelift, zo binnen hebben."

Praten in dezelfde taal met dezelfde informatie

In het Veiligheidsbestuur Amsterdam-Amstelland hebben alle leden (burgemeesters van de zes gemeenten) een aandachtsgebied. Voor burgemeester van Aalsmeer, Pieter Litjens, is dit informatiemanagement met het netcentrisch werken als belangrijkste onderwerp.

Door: Annette de Wolde

Van stadsdeelwethouder in de Bijlmer naar burgemeester van Aalsmeer

In augustus 2007 werd Pieter Litjens burgemeester van Aalsmeer. Na vijftien jaar stadsdeelwethouder in de Bijlmer was dit een groot verschil. Qua samenleving maar ook qua omvang. "Van een verstedelijkte omgeving naar een echt dorpse samenleving waar iedereen elkaar kent, voor elkaar in de bres springt en het ons kent ons is."

Als burgemeester van Aalsmeer heeft Pieter Litjens maar vijf maanden meegemaakt dat Aalsmeer een eigen brandweerkorps had. "Voor mij was het dus al snel Brandweer Amsterdam-Amstelland. Er zijn en blijven wel cultuurverschillen, die je van elkaar moet kennen. Voor bijvoorbeeld een brand in een snackbar word ik gebeld of ge-smst. Omdat iedereen

elkaar hier kent en zo iets niet vaak gebeurt, is de impact groot. Dat gebeurt niet in Amsterdam. Burgemeester Cohen zou geen uur meer slapen!"

Meer aandacht voor veiligheid

"Er is fors meer aandacht gekomen voor brandbestrijding en crisisbeheersing. Het is drukker, de bedrijven worden groter en daarmee vergroten de risico's. Investeren in veiligheid is dan noodzaak. Als kleine gemeente kunnen we dat niet alleen bolwerken. Daar hebben we de capaciteit en het geld niet voor. Kijk naar de brand in de opslagloods op de Aalsmeerderweg of in het appartementencomplex in de Kwakel. Er hoeft maar iets te gebeuren wat groter is en we hebben ondersteuning nodig. De ondersteuning vanuit Amsterdam met de harde piketten helpt ons daarbij enorm. Als kleine gemeente profiteren wij daarom op meerdere fronten van zo'n grote gemeente

als Amsterdam." aldus Pieter Litjens.

"Omdat binnen een kolom de informatievoorziening al lastig genoeg is, is het wel prettig als je niet alleen een piketnummer hebt maar elkaar ook een keer een hand hebt gegeven. Dat vergt wel een extra inspanning in de regio. Elkaar kennen en vertrouwen, zodat

Vertrouwen in elkaar

besluiten makkelijker kunnen worden genomen. Ook van elkaar weten wat we doen. Iedereen, politie, brandweer en GHOR, op hetzelfde informatieniveau. Daar schort het nog wel eens aan. We praten wel over multidisciplinair maar in de uitvoering doen we het nog veel te veel monodisciplinair."

Weten wie wat doet

Pieter Litjens geeft aan dat politie, brandweer en GHOR nu nog met afzonderlijke systemen werken. "Bij een alarmering weet de ene dienst niet van de andere wat er aan materiaal en mensen uit wordt gestuurd. Ieder voert zijn taak goed uit maar de afstemming tussen de diensten kan en moet beter. Door van elkaar te weten wie wat doet op welk moment, kunnen we veel

Schiphol of de veiling, iedereen hier eet ervan

efficiënter en effectiever zijn ten tijde van een ramp of crisis. Zeker in de eerste uren waarin je nog een verschil kunt maken, is eenzelfde informatieniveau belangrijk om juiste beslissingen te nemen en fouten te voorkomen. Als bijvoorbeeld de ene organisatie weet dat er sprake is van gevaarlijke stoffen en de andere organisatie weet dat niet, dan kan dat desastreuze gevolgen hebben voor de mensen in de buurt en de

Netcentrisch werken

Burgemeester Litjens vertelt dat er in eerste instantie geen gemeenschappelijke meldkamer wordt opgezet. "We willen met een programma gaan werken waarbij het lijkt of het een gemeenschappelijke meldkamer is."

"Hiervoor is een stuurgroep ingesteld die bestaat uit de diensthoofden van politie, brandweer en GHOR, het Veiligheidsbureau en een

en wordt beschikbaar gesteld voor alle diensten. Voorwaarde is dat uit dit systeem alle informatie kan worden gehaald die de diensten nodig hebben. Dat is een grote klus."

"Het overstappen op een nieuw systeem vergt veel van een organisatie en van de mensen die ermee moeten werken. Nieuwe procedures implementeren en (opnieuw) opleiden van medewerkers bij politie, brandweer en GHOR naar een eenduidig kwaliteitsniveau. Ieder met op dit moment een eigen manier van werken en een eigen bedrijfscultuur. Er wordt nu een plan van aanpak gemaakt en de bedoeling is dat Cedric in 2010 'up and running' is. Voordeel is dat Cedric door bijna alle veiligheidsregio's in Nederland wordt gebruikt of in gebruik genomen wordt. Dit vergemakkelijkt de gesprekken.

Eigen systemen, manier en bedrijfscultuur

hulpverleners. Ook past dit in de multidisciplinaire samenwerkingsgedachte waar we meer en meer naar toe aan het werken zijn. Het is vreemd dat het nu nog niet zo is. Het blijkt dat het heel moeilijk is die informatie te delen."

programmamanager. Zij gaan het netcentrisch werken invoeren. Burgemeester Litjens: "Dat betekent dat alle informatie op een centrale plek wordt gedeeld en gebruikt kan worden. Het systeem Cedric ondersteunt het netcentrisch werken

Offensieve buitenaanval met

Blussen en koelen door slechts 4 mm. Het klinkt onmogelijk, maar het kan toch echt. Samen met Brandweer Rotterdam-Rijnmond gaat Brandweer Amsterdam-Amstelland in 2009 een proef houden met de Coldcutter. Een gesprek met Peter Butter, nauw betrokken bij innovatieve projecten van Brandweer Amsterdam-Amstelland.

Door: Jeroen Nan

“De Coldcutter is een bijzonder indrukwekkend apparaat. Ik sta dan ook te popelen om hem in Amsterdam-Amstelland in te kunnen zetten. Het biedt de brandweer de mogelijkheid om een offensieve buitenaanval te doen. Het grote voordeel hiervan is dat je daarmee voor een veiliger optreden bij een binnenaanval kunt zorgen. Eigen veiligheid is iets dat voorop staat bij het brandweerwerk. Met de Coldcutter kunnen we op dat gebied een enorme stap voorwaarts zetten. Als er bijvoorbeeld gevaar voor een flash over is, kun je hem inzetten om razendsnel te koelen.” De Coldcutter is een koud snij-blussysteem, waarmee de brandweer een gat in een muur kan maken. Onder 300 bar wordt

handmatig een snijmiddel, te vergelijken met zandkorrels, aan water toegevoegd. Dit snijmiddel baant zich een weg door het materiaal. Daardoor ontstaat een gat van 3 á 4 millimeter. Omdat de toevoer van het snijmiddel handmatig is, kan deze nadat het gat is ontstaan worden afgesloten. De waterstaal pompt vijftig liter water in de ruimte. Het koelende effect hiervan is enorm.

“Er zijn testen gedaan waaruit blijkt dat de temperatuur bij een brand in een woonkamer binnen één minuut wordt terug gebracht van 700 graden naar 100 graden. Dit toont aan hoe snel je een veiliger werkomgeving kunt creëren. De Coldcutter is bij uitstek geschikt om te gebruiken bij branden in loodsen en bedrijfspanden.”

“Het maken van een gat gaat ook erg snel. Het kost de Coldcutter 10 seconden om door een twee uur brandwerende deur te laten boren. En voor een bakstenen muur heeft hij maar 45 seconden nodig. Dus niet alleen koelt hij heel snel, maar je kunt ook heel snel met koelen beginnen.”

De Coldcutter wordt elders al in de praktijk gebruikt. Zo heeft de Zweedse marine het systeem in een nieuwe type schip, in plaats van de conventionele blusmiddelen. Ook in Engeland wordt gebruikt gemaakt van het snij/blussysteem. En dichterbij huis, op de luchthaven Schiphol, zit de Coldcutter op de hoogwerker.

“Innovatie leeft enorm binnen de brandweer. Binnenkort gaan we uitgebreide tests met de blusbom doen. Wanneer we met de Coldcutter gaan testen is nog niet bekend, maar in ieder geval willen we in 2009 van start gaan. Dit zijn positieve ontwikkelingen. Het is altijd goed om te kijken hoe je met nieuwe technieken en methoden je werk nog beter kunt doen. En zoals al gezegd, vooral ook je eigen veiligheid kunt vergroten.”

De samenwerking met Rotterdam-Rijnmond komt voort uit het project dat collega's met de Coldcutter uitvoeren. Zij hebben subsidie gekregen, maar moeten hiervoor samenwerken met een ander brandweerkorps. Hoe de proef in Amsterdam-Amstelland eruit gaat zien wordt nog onderzocht.

de Coldcutter

Van kazerne naar Resultaatverantwoordelijke Eenheid

De weg er naartoe

Het projectteam Resultaatverantwoordelijke Eenheid

(kortweg RVE) is in 2008 druk bezig geweest met de voorbereidingen naar de ontwikkeling van kazernes naar RVE's. Deze voorbereidingen waren niet altijd even zichtbaar. Hoog tijd dus om (een deel van) het projectteam te vragen naar wat er allemaal is gebeurd in aanloop naar de start van de RVE's.

Door: Marga Olijkan

Over de grenzen

Personeelsadviseur Marian Hokke: "Het was echt een ontdekkingsreis om te komen tot het RVE-model. Dat is de beschrijving van wat een RVE bij Brandweer Amsterdam-Amstelland zou moeten zijn, waarin heel specifiek normen, prestatieindi-

catoren en resultaatgebieden zijn benoemd.” Adrie Goedkoop, kazernemanager Teunis in Amsterdam, vult aan: “Ik had nooit gedacht dat de RVE-vorming zoveel processen binnen onze organisatie zou raken. Ik werd daardoor gedwongen om over de grenzen van mijn ‘eigen’ Operationele Dienst (OD) te kijken. De sector Expertise & Regie (E&R) bijvoorbeeld is een belangrijke speler geworden. Als kazernemanager ga je echt een zaak runnen en dus moet je met iedereen rekening houden” aldus Adrie.

vlnr:

*Hans Veldhuis: projectvoorzitter en clustermanager
Marian Hokke: adviseur personeel en organisatie
Adrie Goedkoop: kazernemanager Teunis, Amsterdam
Agnes Keune: Atos Consulting
Ruud de Matter: kazernemanager Amstelveen
Annika Hofman: Atos Consulting*

Niet op de foto, maar in het projectteam nemen ook deel:

*Marian de Boo: adviseur Beleid & Programma's
Marga Olijkan: communicatieadviseur
Wilfred van Randwijk, kazernemanager Aalsmeer
Bald Sicking: adviseur voorbereiding crisisbeheersing
Eric van de Water: kazernemanager Pieter, Amsterdam*

Volharding

Kazernemanager Amstelveen Ruud de Matter: “Wat ik heel bijzonder vond is dat we aan de slag gingen als organisatie met drie sectoren met ieder een eigen visie op de RVE. Nu, na bijna een jaar, hoor je vanuit de sectoren: Ja, we kunnen aansluiten. Het begint te leven. Het traject is traag en soms taai geweest, maar we hebben steeds koers gehouden.” Projectvoorzitter Hans Veldhuis: “We zijn bewust begonnen als ‘feestje van de OD’. Daarna zijn we vrij snel naar de kazernes en naar andere afdelingen gegaan om ze over de RVE te vertellen. De nieuwe organisatie was zich volgens de structuur van de sectoren aan het ontwikkelen en je ziet nu dat puzzelstukjes in elkaar vallen. Een mooi voorbeeld hiervan is een notitie over personele planning die het hoofd afdeling planning aan ons voorlegde; hij vond dat wij er iets van moesten vinden. Volkomen terecht natuurlijk; als iets bijdraagt aan de ontwikkeling van de RVE, dan is het wel een eigen personele planning, met waar nodig centrale kaders.”

Pas op de plaats

Agnes Keune van Atos Consulting vertelt: “Enerzijds was het wel eens vervelend dat er zoveel mensen bij betrokken waren en dat we soms niet zo snel konden gaan als gepland. Aan de andere kant heb ik enorm veel enthousiasme gezien en zijn zaken goed doorworsteld.” Hans: “Zo zei Adrie een keer: Stop! We moeten de bevelvoerders erbij betrekken. We moeten het samen doen. Terecht, maar je moet wel weer even pas op de plaats maken.” Annika Hofman van Atos: “Bij veranderingen zie je vaak dat het stuk loopt als het te snel gaat. We hebben in de ontwikkelingsfase daarom veel tijd genomen.”

Weten waar je staat

Hans: “We hebben nu op een haar na een compleet RVE-model. De nulmeting - waar sta je als kazerne ten opzichte van het RVE-model? - bij alle kazernes zit er op.” Volgens Adrie een sluitstuk: “De nulmeting geeft een heel realistisch beeld van waar je nu eigenlijk staat als kazerne. Hoe manage je die en wat heb je daarvoor nodig?”

En nu?

Hans: “Als eerste ronden we het RVE-model definitief af. En eigenlijk zijn we al gestart met de invoering van de RVE. We hebben twintig resultaatgebieden benoemd waar we al op sturen. Daarbij gaat het in eerste instantie niet om het halen van de resultaten, maar om te leren om op resultaten te sturen.” “Ja”, bevestigt Ruud, “Je wordt als kazernemanager dus niet meer afgerekend op het onmogelijke, je wordt gewaardeerd op wat mogelijk is.”

Evaluatie oefening

Het jaar 2008 was een jaar waarin oefenen met (dreigend)

hoog water centraal stond. Van landelijk tot aan lokaal niveau

werd het gehele jaar geoefend met scenario's rondom

problematiek met hoog water. De regio Amsterdam-Amstelland

heeft dit thema aangegrepen een oefening te organiseren

rondom verschillende gemeentelijke deelprocessen. In november

2008 zijn drie oefeningen gehouden. Op 8 november werd het

deelproces Opvang en Verzorging en RIS operationeel

geoefend in een opvanglocatie.

Door: Jeroen Nan

Deze oefening had ook tot doel om de nieuwe werkwijze in de praktijk te toetsen. De regio Amsterdam-Amstelland heeft in 2008 de gemeentelijke deelprocessen geregionaliseerd. Diverse Amsterdamse gemeentelijke diensten zijn nu in de hele regio verantwoordelijk voor de aansturing en uitvoering van de gemeentelijke processen. Zij hebben regionale pools gemaakt die in actie komen tijdens een crisis. Het maakt daarbij niet uit in welke gemeente binnen de regio de crisis plaatsvindt. Tijdens deze

Hoog Water

oefening kon geoefend worden met deze nieuwe opzet, die pas zeven dagen voor deze oefening daadwerkelijk was ingevoerd.

Arjan Jansen, adviseur Voorbereiding Crisisbeheersing en Incidentbestrijding, was als projectleider nauw betrokken bij de voorbereiding van de oefening. "Op zaterdag 8 november 2008 werd in het Marine Etablissement Amsterdam (MEA) een praktijkoefening Opvang en verzorging gehouden. Ook het deelproces psychosociale hulp bij ongevallen en rampen van de GHOR is beoefend. Ongeveer 180 personen werden van Diemen naar

Amsterdam vervoerd en daar in het MEA opgevangen door de regionale organisatie die hiervoor verantwoordelijk is. Uit het evaluatierapport van het COT blijkt dat de samenwerking tussen de verschillende teams en tussen personen die sleutelrollen invullen, goed is verlopen.

Als positieve punten werden bijvoorbeeld genoemd dat deelnemers aan de oefening de rust goed wisten te bewaren en gestructureerd te werk zijn gegaan. Ook de problemen waar de deelnemers op de opvanglocatie tegenaan liepen zijn volgens het COT goed opgelost."

Uiteraard zijn er ook aandachtspunten voor verbetering naar voren gekomen. "We kunnen nog een verbeteringslag maken in de informatievoorziening naar de evacuéés. Ook de samenwerking tussen de verschillende teams kan nog beter. Ieder team is op de hoogte van de eigen taken en verantwoordelijkheden, maar overkoepelend is er niet voldoende kennis van de taken en verantwoordelijkheden van de andere teams. Dat is essentieel om een incident goed te bestrijden. Daar gaan de gemeenten de komende tijd aandacht aan besteden."

Vermoeid, bezweet, beroet maar dankbaar worden de oefeningen afgesloten. Sommige deelnemers waren zó enthousiast dat ze soms tegengehouden moesten worden.

Grenzeloos blussen

Dat er bij de brandweer grenzen gezocht worden is geen nieuws, maar dat ze vakmatig zo vaak overschreden worden, is niet altijd overal bekend. In november waren twee collega's van de Operationele Dienst, Wessel Slagter en Arno Jong in Suriname. In het kader van een samenwerkingsproject hebben ze daar de brandweercollega's geholpen met een instructiemissie.

Door: Gerard Koppers

Oefencentrum in het klein

Sinds vorig jaar heeft men daar met collegiale hulp uit Amsterdam-Amstelland een bescheiden oefencentrum kunnen bouwen met behulp van zeecontainers. Het is zó ingericht dat er woningbranden beoefend kunnen worden. Opleiden en oefenen is namelijk een belangrijk aspect van het brandweervak en ook precies het

aandachtsgebied waarmee Brandweer Amsterdam-Amstelland zich bezighoudt als het om hulp aan de Surinaamse collega's gaat. Het idee is om eerst de manschappen en bevelvoerders goed op te leiden en te oefenen en zo langzamerhand op een steeds hoger niveau in de organisatie te trainen.

In de twee weken dat Wessel Slagter en Arno Jong in Suriname waren, hebben ze vooral de

basisvaardigheden voor de binnenbrandbestrijding weer herhaald en is men uitgebreid ingegaan op het correcte gebruik van explosiemeters en koolmonoxide-meter. Ondanks dat het geen dagelijkse kost is voor de collega's daar en de temperaturen zónder brandoefeningen al behoorlijk hoog waren, werd er opmerkelijk veel inzet en enthousiasme getoond. Voor Wessel Slagter was het de eerste keer en hij was helemaal onder de indruk van de bevologenheid van de cursisten.

Samenwerkingsovereenkomst

Jan Dirk van de Ven, die de internationale contacten van Brandweer Amsterdam-Amstelland coördineert, kan er ook enthousiast

over vertellen. Aan de samenwerking met het Korps Brandweer Suriname ligt een overeenkomst ten grondslag, die in 2008 werd gesloten en die voortborduurde op de eerdere projecten die daar vanuit de gemeente Amsterdam plaatsvonden. Nog steeds zijn er diensten van Amsterdam actief in Suriname. WaterNet is bijvoorbeeld druk bezig met allerlei klussen, die er trouwens ook voor moeten zorgen dat de bluswatervoorziening wat beter wordt. Maar ook andere gemeenten zijn betrokken bij projecten in Suriname. Via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) worden afspraken gemaakt en taken verdeeld. Zo wordt de hulp aan het politiekorps in Suriname gecoördineerd door de Politie Amsterdam-Amstelland en de

brandweershulp door Brandweer Rotterdam-Rijnmond. Dat korps richt zich vooral op de ondersteuning van het management en de materiële noden. Amsterdam-Amstelland had al veel spullen naar Suriname gestuurd in de afgelopen jaren. Naast een tankautospuit en een autoladder, gingen er moderne uitruktenues en helmen heen. Als het een beetje wil lukken met de portofoons, kunnen de oude exemplaren van Amsterdam-Amstelland met de volgende missie eind april of anders de daaropvolgende in november mee. Dan is alles wat er nodig is voor een goede en veilige binnenaanval ook voor de Surinaamse collega's beschikbaar.

Hoger niveau voor de burgers

Het doel van de hulp aan het Surinaamse brandweerkorps is om een kwalitatief betere brandbestrijding in dat land tot stand te brengen. En dat is op zijn beurt weer een onderdeel van het streven om de Surinaamse burger een betere dienstverlening door de overheid te bieden. De winst daarvan is weer meer vertrouwen in het (eigen) bestuur en in de democratie. Daarmee worden maatschappelijke onrust en armoede voorkomen, wat het gras wegmaait voor de voeten van

lieden die een land in corruptie en oorlog willen storten voor eigen belang.

Dat klinkt misschien allemaal wat hoogdravend, maar er zijn in de wereld helaas genoeg voorbeelden van landen waar ze nog niet eens aan het begin van zo'n lange weg lijken te staan. Het is mooi dat we via onze collega's in Suriname toch een steentje bij kunnen dragen aan een beter perspectief. Volgens Wessel en Arno zal het zeker niet liggen aan het enthousiasme van de collega's daar.

Ondanks de hoge buitentemperatuur wordt ook de binnentemperatuur in het oefencomplexje tot grote hoogten opgejaagd. Foto's: Wessel Slagter

Onze organisatie door de bril van één van onze medewerkers.
Deze keer vertelt Wim Bermond, bevelvoerder op kazerne Hendrik, over zijn werk.

DOOR DE BRIL VAN... Wim Bermond

Brandweer Amsterdam-Amstelland

Al bijna 26 jaar is Wim Bermond in dienst bij Brandweer Amsterdam-Amstelland. Sinds 1 juni 2007 is hij van hoofdbrandwacht naar bevelvoerder bevorderd. Momenteel oefent hij die functie uit op kazerne Hendrik.

Door: Valery Ormskerk

Wat zijn de taken van een bevelvoerder?

“Mijn voornaamste taak als bevelvoerder is leidinggeven bij hulpverlening en brand.

Als bevelvoerder moet je controle houden, erg geconcentreerd blijven en constant schakelen. Ik moet ook kunnen signaleren als een hevig incident één van de mannen erg heeft geraakt. Omdat ik wil weten hoe de ploeg het ervaren heeft, bespreek ik een heftig incident graag na. Ik steun, coördineer en leid de mannen. Mijn hoofddoel is om de hele ploeg veilig en wel terug te brengen na een uitruk. Ik voel me verantwoordelijk voor hen en hun gezinnen. Veertien jaar geleden zijn drie collega's tijdens een uitruk omgekomen en dat wil ik niet nog eens meemaken.' Naast het leidinggeven voor, tijdens en na incidenten heeft een bevelvoerder andere taken op de kazerne. 'Ik ben vaak bezig met administratieve taken. Daarnaast bel ik bedrijven in de buurt of wij langs kunnen komen voor een brandveiligheidsbezoek. Wij bezoeken ook bedrijven met een aanvalsplaan en bepalen dan de strategie voor een mogelijk incident. Ook voer ik functionering- en beoordelingsgesprekken.”

Je bent zowel leidinggevende als deel van de ploeg. Hoe bevalt deze positie jou?

“Het is niet zo moeilijk. Er zijn tegenwoordig moderne manieren van leidinggeven die ik graag hanteer. Want ik kan de kantine binnen stappen, op de tafel slaan en dingen beginnen te eisen, maar zo creëer ik geen band met de mannen, iets dat ik erg belangrijk vind.”

Wim is trotse vader van twee kinderen. Als hij gepensioneerd is over drie jaar dan gaat hij samen met zijn vrouw en zijn zoon verhuizen naar Spanje. Sinds jongs af aan is dit zijn grote wens.

w.bermond@brandweeraa.nl